

10. správa Faunistickej komisie Slovenskej ornitologickej spoločnosti/BirdLife Slovensko

The 10th report of the Rarities Committee of the Slovak Ornithological Society/BirdLife Slovakia

Vladimír ŠRANK

Zoologická záhrada Bojnice, 972 01 Bojnice, Slovensko; vladimir.srank@gmail.com, vladimir.srank@zoobojnice.sk

*In 2009 the Rarities Committee of the Slovak Ornithological Society/BirdLife Slovakia discussed in total 26 announcements from which 24 were accepted. In the category A (new species for Slovakia) were accepted 2 observations: *Cygnus atratus*, *Xema sabini*. In the category B (new nidificants for Slovakia) was accepted 1 observation: *Grus grus*. In the category C (any occurrence and nesting of the species must be reported) were accepted 21 observations of the following species: *Aix galericulata*, *Aix sponsa*, *Ardea modesta*, *Aythya ferina* x *Aythya nyroca*, *Haematopus ostralegus*, *Larus michahellis*, *Motacilla citreola* (3 observations), *Phylloscopus bonelli*, *Phylloscopus collybita abietinus*, *Phylloscopus proregulus*, *Somateria mollissima* (4 observations), *Stercorarius parasiticus* (3 observations), *Thalasseus sandvicensis*, *Threskiornis aethiopicus*.*

Úvod

Faunistická komisia (FK) ako odborná komisia Slovenskej ornitologickej spoločnosti/BirdLife Slovensko doteraz publikovala 9 správ (zoznam vid' Šrank 2008). V tomto príspevku sú uvedené výsledky jej práce za rok 2009. FK aj v tomto roku pracovala v zložení: V. Šrank – predseda, Š. Danko, S. Harvančík, D. Karaska, A. Krištín, J. Topercer, A. Trnka – členovia.

Spolu bolo prejednaných 26 hlásení. Z nich sa 24 akceptovalo. Neakceptovalo sa 1 hlásenie – výskyt *Pinicola enucleator* (č. 11/2009). Hlásenie výskytu *Larus michahellis* (č. 10/2009) sa ešte stále konzultuje v zahraničí. Prehľad akceptovaných pozorovaní v poradí: druh (poddruh); lokalita (aj kvadrát Databanky fauny Slovenska); dátum; počet kusov, prípadne vek a pohlavie; pozorovateľ, miesto bydliska; číslo rozhodnutia FK a odkaz na literatúru (ak

už bol údaj publikovaný alebo je v tlači) je rozdelený podľa obvyklých kritérií.

Akceptované hlásenia

Katégória A (nové druhy pre avifaunu Slovenska)

Cygnus atratus

Jalšové, pole v katastri obce (7472); 28. 1. 2009; 1 ad. ex.; E. Kubica, Piešťany; FK 09/2009.

Labuť čierna je austrálsky druh, v Európe často chovaný v zajatí. Komisia zaradila toto pozorovanie do kategórie jedincov uletených zo zajatia. Nedá sa však úplne vylúčiť, že jedinec pochádza z niektorej vysadenej populácie hniezdiacej v Británii, na Islande, v Poľsku a Holandsku (Mullarney et al. 2004). Počet hniezdiacich

párov v Holandsku sa v r. 1992–1994 odhadoval medzi 14 až 26 (Lever 2005).

Xema sabini

Štúrovo – Kamenica n. Hronom, Dunaj rkm 1717 (8178); 25. 8. 2001; 1 ad. ex.; A. Fodor, A. Steiner, Cs. Szűcs, Csömör, Maďarsko; FK 22/2009.

Čajka vidlochvostá je arktický druh. Jej hlavné ťahové cesty vedú zo severnej Kanady cez Atlantický oceán do juhozápadnej Afriky. V strednej Európe a v Stredomorí je preto vzácnym zatúlancom (Malling Olsen & Larsson 2004). Pozorovanie je prvé na Slovensku. Bolo schválené aj Faunistickou komisiou v Maďarsku, kde je jedným zo štyroch akceptovaných pozorovaní (Hadarics & Zalai 2008).

Kategória B (druhy, ktoré na Slovensku zahniezdili po prvý raz)

Grus grus

Blatné Remety, Iňačovce, lúka severne od NPR Senianske rybníky (7298); 4. 6. 2009; 2 ad. ex. (pár) + 1 pullus; P. Chrašč, Košice; FK 19/2009; (Repel et. al 2009).

Pozorovanie dokumentuje prvé preukázané hniezdenie žeriava poplavého na Slovensku. Na priložených fotografiách zreteľne vidieť pár vodiaci nelietajúce mláďa v páperí.

Kategória C (druhy, pri ktorých posudzovaníu podlieha každý údaj o pozorovaní a hniezdení)

Aix galericulata

Bratislava, jazero Štrkovec (6878); 1. 1. 2009; 1 ad. M.; P. Matiko, Humenné; FK 13/2009.

Pozorovanie je doložené farebnými fotografiami. Faunistická komisia pozorovanie zaradila do kategórie úletov zo zajatia.

Aix sponsa

Dolná Streda, rieka Váh (7772); 23. 10. 2009; 1 ad. M.; A. Šimko, Prešov; FK 24/2009.

Pozorovanie je podrobne doložené fotodokumentáciou. Komisia toto pozorovanie zaradila do kategórie jedincov uletených zo zajatia.

Ardea modesta

Maňa, Kmeťovo, Michal nad Žitavou, Žitavský luh (7875); 20. 10. 2008, 29.12.2008, 1. 1. 2009; 1 ex.; J. Lengyel, Nitriansky Hrádok - Šurany; FK 12/2009.

Hlásenie je dostatočne zdokumentované farebnými fotografiami na dobrej úrovni. FK sa na svojom zasadnutí dňa 6. marca 2010 uzniesla, že pri svojej práci sa bude riadiť zoznamom druhov odporúčaným Európskymi faunistickými komisiami, kde sa volavka čiernozobá uvádza ako samostatný druh.

Aythya ferina × *Aythya nyroca*

Hrnčiarovce nad Parnou, Trnavské rybníky (7671); 21. 5. a 25. 5. 2009; 1 ex.; J. Matula, Trnava; FK 17/2009.

Pozorovanie je doložené kvalitnými fotografiami. Hybridy medzi týmito druhmi chochlačiek sú relatívne časté.

Haematopus ostralegus

Trstená, Oravská priehrada, zátoka Čiernej Oravy (6583); 15. 5. 2009; 1 ad. ex.; D. Karaska, Oravský Podzámok; FK 15/2009.

Lastúrníčiark strakatý je u nás náhodným zatúlancom (Danko 2002a).

Larus michahellis

Piešťany, Sĺňava (7472); 22. 5. 2009; 6 ad. + subad. ex.; P. Kaňuščák, Piešťany; FK 20/2009.

Pozorovanie je doložené kvalitnými diagnostickými fotografiami. Čajka žltónohá má najbližšie silné hniezdne populácie na pobreží Chorvátska a v údolí Dunaja v Rumunsku a v Bulharsku. Malé populácie hniezdia vo vnútrozemí Poľska, v Rakúsku a na Slovensku (Malling Olsen & Larsson 2004).

Motacilla citreola

Trstená, Oravská priehrada, zátoka potoka Murgaš (6583); 15. 5. 2009; 3 ad. ex.; D. Karaska, Oravský Podzámok; FK 14/2009. Trstená, slovensko-poľská hranica pri obci Lipnica Wielka-Murowanica (6583); 16. 5. 2009; 2 ad. ex. (pár pri hniezde); Ľ. Kajtoch, Krakow, Poľsko; FK 16/2009; (Wilk et. al

2009). Pozorovanie je v poradí 3. doložené hniezdenie tohto druhu na Slovensku. Párnica, Párnické štrkoviská (6881); 1. 5. 2009; 1 ad. M; T. Flajs, Žaškov; FK 18/2009.

Všetky tri pozorovania dokumentujú častejší výskyt tohto druhu na Slovensku v r. 2009.

Phylloscopus bonelli

Habovka, Predná Kremenná (6784); 21. 5. 2009; 1 ad. M; V. Michalec, Habovka; FK 23/2009.

Kolibiarik horský je u nás náhodne zaletujúci druh (Kropil 2002). Toto pozorovanie je len štvrtým akceptovaným údajom.

Phylloscopus collybita abietinus

Hrnčiarovce n. Parnou, Trnavské rybníky (7671); 10. 12. 2009; 1 ex.; J. Matula, Trnava; FK 25/2009.

Kolibiarik čipčavý východoeurópsky je na Slovensku náhodne zaletujúcim poddruhom (Trnka 1997). Pozorovanie je tretie v poradí.

Phylloscopus proregulus

Ružiná, Divín, vodná nádrž Ružiná (7583); 21. 11. 2009; 1 ex.; D. Kerestúr, Lučenec, M. Mojžiš, Mučín; FK 26/2009; (Kerestúr & Mojžiš 2010).

Kolibiarik králikovitý sa do strednej Európy zatúlava len výnimočne. Pozorovanie je doložené farebnými fotografiami a je druhé v poradí.

Somateria mollissima

Bodíky, Gabčíkovo, prírodný kanál VD Gabčíkovo (8171); 1., 7. 5., 1., 8., 24. 7. 1998; 1 ad. F; J. Lengyel, Šurany; FK 04/2009; (Kalivodová & Darolová 1998). Gabčíkovo, hydroelektráreň (8171); 3. 10. 2002; 1 ad. F; J. Lengyel, Šurany; FK 05/2009. Gabčíkovo, prírodný kanál VD Gabčíkovo (8171); 29. 6. 2005; 1 ad. F + 2 ad. M; J. Lengyel, Šurany; FK 06/2009. Dvory nad Žitavou, štrkovisko (7975); 25. 9. 2005; 2 imm. ex.; J. Lengyel, Šurany; FK 07/2009.

Kajka morská sa na Slovensku vyskytuje nepravidelne počas ťahu a zimovania.

Stercorarius parasiticus

Palárikovo, Horné Križovany (7974); 16. 7. 2000; 1 imm. ex.; J. Lengyel, Šurany; FK 01/2009. Horný Bar a Trstená na Ostrove, prírodný kanál VD Gabčíkovo (8171); 17. 7. 2002; 1 ad. ex.; J. Lengyel, Šurany; FK 02/2009. Dvory nad Žitavou, štrkovisko (7975); 25. 9. 2005; 1 ex. (kadáver); J. Lengyel, Šurany; FK 03/2009.

Pomorník príživný patrí na Slovensku medzi vzácne vtáky, vyskytuje sa najmä počas jesennej migrácie (Trnka 2002).

Thalasseus sandvicensis

Hrhov, Hrhovské rybníky – Malé jazero (7390); 17. 6. 2009; 2 ad. ex. + 2 subad. ex.; M. Olekšák, Ždiar; FK 21/2009.

Zálety rybára sivého do vnútrozemia sú veľmi vzácne (Danko 2002b). Toto pozorovanie je štvrté v poradí a je doložené kvalitnými fotografiami.

Threskiornis aethiopicus

Piešťany, Sĺňava (7472); 20. a 25. 5. 2008; Krtovce, vodná nádrž (7474); 24. 5. 2008; 1 ad. ex.; P. Kaňuščák, Piešťany, B. Matejovič, Behynce; FK 08/2009.

Jedná sa o toho istého jedinca, ktorý bol pozorovaný na Dubnických štrkoviskách (FK 09/2008) s pravdepodobným pôvodom z vysadených populácií vo Francúzsku (Šrank 2009). Ibis posvätný tam hniezdia vo viacerých kolóniách na západnom (atlantickom) a stredomorskom pobreží v počte približne 1200 párov (Yésou & Clergeau 2005).

Literatúra

- DANKO Š. 2002a: Lastúrniciar strakatý (*Haematopus ostralegus*). — Pp.: 251. In: DANKO Š., DAROLOVÁ A. & KRIŠTÍN A. (eds.): Rozšírenie vtákov na Slovensku. VEDA, Bratislava.
- DANKO Š. 2002b: Rybár sivý (*Sterna sandvicensis*). — Pp.: 334. In: DANKO Š., DAROLOVÁ A. & KRIŠTÍN A. (eds.): Rozšírenie vtákov na Slovensku. VEDA, Bratislava.
- HADARICS T. & ZALAI T. 2008: Magyarország madarainak névjegyzéke. — Magyar madártani és természetvédel-

- mi egyesület, Budapest.
- KALIVODOVÁ E. & DAROLOVÁ A. 1998: Vtáky slovenského úseku Dunaja a Žitného ostrova. — Edícia Biosféra, Bratislava.
- KERESTÚR D. & MOJZIŠ M. 2010: Výskyt kolibkáríka králikovitého (*Phylloscopus proregulus*) na vodnej nádrži Ružiná (južné Slovensko). — Tichodroma **22**: 33–34.
- KROPIL R. 2002: Kolibkárík horský (*Phylloscopus bonelli*). — Pp.: 518. In: DANKO Š., DAROLOVÁ A. & KRISTÍN A. (eds.): Rozšírenie vtákov na Slovensku. VEDA, Bratislava.
- LEVER Ch. 2005: Naturalised Birds of the World. — T & A D Poyser, London.
- MALLING OLSEN K. & LARSSON H. 2004: Gulls of Europe, Asia and North America. — Ch. Helm, London.
- MULLARNEY K., SVENSSON L., ZETTERSTRÖM D. & GRANT P. J. 2004: Bird Guide. — Harper Collins, London.
- REPEL M., CHRAŠČ P., PAČENOVSKÝ S. & UHRÍN J. 2009: Migrácia a prvé doložené hniezdenie žeriava populácie (*Grus grus*) na Slovensku. — Tichodroma **21**: 73–77.
- ŠRANK V. 2008: 8. správa Faunistickej komisie Slovenskej ornitologickej Spoločnosti/BirdLife Slovensko. — Tichodroma **20**: 177–179.
- ŠRANK V. 2009: 9. správa Faunistickej komisie Slovenskej ornitologickej Spoločnosti/BirdLife Slovensko. — Tichodroma **21**: 119–121.
- TRNKA A. 1997: Aktuálny prehľad vtákov Slovenska. — Trnavská univerzita, Trnava.
- TRNKA A. 2002: Pomorník príživný (*Stercorarius parasiticus*). — Pp.: 312–313. In: DANKO Š., DAROLOVÁ A. & KRISTÍN A. (eds.): Rozšírenie vtákov na Slovensku. VEDA, Bratislava.
- WILK T., KAJTOCH Ł. & BIELAŃSKI W. 2009: Tretí prípad hniezdenia trasochovsta žltohlavého (*Motacilla citreola*) na Slovensku. — Tichodroma **21**: 96–98.
- YĚSOU P. & CLERGEAU P. 2005: Sacred Ibis: a new invasive species in Europe. — *Birding World* **18**: 517–526.

Došlo: 5. 10. 2010

Prijaté: 6. 10. 2010

Ornitologické pozorovania

Ornithological observations

Ďalšou časťou Ornitologických pozorovaní pokračujeme v publikovaní avifaunistických materiálov z územia Slovenska. Údaje sú spracované rovnako ako v predchádzajúcich častiach, ktoré vyšli v časopise Tichodroma. Podobne ako v predchádzajúcich častiach Ornitologických pozorovaní, aj tu uverejňujeme niektoré staršie údaje z rukopisných archívnych materiálov.

- *Accipiter nisus*: 15. 5. 2001 hniezdo s 3 ks násadou, 24. 5. 2002 hniezdo s 5 ks násadou na ostrove „Kopáč“ pri Bratislave – Podunajských Biskupiciach (7868, 7968); 16. 5. 2001 hniezdo s 5 ks násadou, 28. 5. 2002 hniezdo s 5 ks násadou v „Poľovníckom lese“ pri Bratislave – Podunajských Biskupiciach (7969) – P. Rác.
- *Actitis hypoleucos*: 14. 1. 1995 Dunaj pri Patinciach (8275) 1 ex. (pozorovaný aj na letku), 20. 12. 2002 zdrž Dunajského vodného diela pri Kalinkove (7969) 1 ex. (pozorovaný aj na letku) – J. Svetlík; 16. 12. 2008 zdrž Dunajského vodného diela pri Kalinkove (7969) 1 ex. (pozorovaný aj na letku) – R. Kvetko; 31. 12. 2009 zátoka pod haňou Dunajského vodného diela pri Bratislave – Čunove (7969) 1 ex. (fotodokument) – M. Balog, J. Matula; 30. 1. 2010 rameno Dunaja pri Vojke nad Dunajom (8070) 1 ex. (pozorovaný aj na letku) – M. Gonšor, T. Flajs.
- *Anas strepera*: 25. 5. 2009 ostrovčeky v zdrži Dunajského vodného diela (7969) naproti Kalinkovu (skupina 17 ostrovčekov – depónie, boli vybudované v r. 2006–2007 za účelom hniezdenia vodného vtáctva) nález hniezda s násadou, kačica vyletela z hniezda (početnosť násady nebola zaznamenaná). V blízkosti tohoto hniezda vyletela z vegetácie aj ďalšia kačica
- *Anas strepera*, hniezdo však dohľadané nebolo – J.